

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

ביהמ"ד דקה

דרכי יצחק

St. Thomasstraat 26 2018 Antwerpen

שפיקוב

פסחים ק"ב עמוד א'

בגמ', דתניא חברים שהיו מסובין, ועקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש, וכו'.

א]. והנה לעיל (ק"א:) אי' בברייתא "בני חבורה שהיו מסובים לשתות ועקרו רגליהם לצאת לקראת חתן או לקראת

כלה", וכתב **הבית יוסף** (סימן קע"ח) וז"ל: "כתב הכל בו, שלא התירו לעקור מסעודתו ללכת למקום אחר אפילו הניח שם זקן או חולה אלא לדבר מצוה עוברת, כגון לקראת חתן או כלה", ע"כ. [ועי' בערוך השלחן (שם ס"ב) דכתב שהוא טעות הדפוס וצריך לומר כתב האבודרהם, וכמו שכתב בבית יוסף עצמו במקום אחר. כיון דאדברה הכלבו והארחות חיים בשם הר"ש כתבו להיפך, וכן כתב בעל המאור בסוג' דשרי אפילו מצוה שאינה עוברת, עיי"ש. ועי' **ביאור הלכה** (שם ס"ב) דהביא בשם הכלבו והבעל המאור, ולא חש להערת הערוה"ש, וצ"ע]. ויש להוסיף, דכן אף מבואר בשו"ת **הרשב"א** המיוחסים ל**רמב"ן** (סימן ר"ב) שרק לדבר מצוה התירו לעקור מסעודתו, כשהניח שם וכו'. עיי"ש.

והוסיף **הבית יוסף** שם, "וברייתא דעקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש, היא תיובתא, אע"פ שאפשר לדחות דבית הכנסת כגון שעובר זמן תפלת צבור, ובית המדרש כגון שעובר זמן לימוד החברים יחד, פשטא דמילתא לא משמע הכי", ע"כ. ולכאורה מזה משמע פירכא לדברי האבודרהם [שנדפס בב"י בשם הכל בו] הנ"ל. וכן משמע מתשו' **הרמב"ם** (סימן ק"א) שכתב, וחתן וכלה זקן וחולה שאמרו, לאו למימרא כי אלו דוקא ותו לא, אלא למשל הוזכרו. ומשמע מדבריו שאפילו לדבר הרשות התירו, שלא חילק בזה.

ב]. ואכן בשו"ע (שם) לא התנה דרך לצורך מצוה שרי. וצריך להבין, אמאי הוסיף **הרמ"א** (שם ס"א): "ומכל מקום לכתחלה לא יעקור ממקומו בלי ברכה דחיישינן שמא ישכח מלחזור ולאכול (בינו מנח ור"ן). מיהו לצורך מצוה עוברת כגון שהגיע זמן תפלה מותר". ויש להעיר על זה, שהרי הבית יוסף דחה דברי האבודרהם (הכל בו) שמצריך מצוה עוברת, דפשטא דמילתא לא משמע כן, אלא כל מצוה שרי.

אמנם **הביאור הלכה** הנ"ל כתב על דברי הרמ"א שיש להם סמך מדברי הכלבו [האבודרהם] ובעל המאור, דדייק מדקתני בברייתא ראשונה לקראת חתן וכן בשניה לבית הכנסת או לבית המדרש, משמע שדוקא באופן זה אמרו שמותר להם לעקור משום שהוא דבר מצוה, אבל בלאו הכי לא. ומשמע שהבין הביאור הלכה, שהרמ"א קיבל את הדוחק של הבית יוסף, דהליכתו לבית הכנסת הוא דווקא למצוה עוברת.

אלא דקשה שגם בדברי האבודרהם לא נזכר שיברך ברכת המזון קודם שיצא, וגם הבעל המאור לא פירש בהדיא לשון "מצוה עוברת", אלא רק כתב שלדבר הרשות אסור לו לצאת דילמא ממשיך וכו'. ע"ש. וא"כ צ"ב בפסק הרמ"א דדווקא במצוה עוברת שרי. ובפרט לפי **התוס'** בחולין (פ"ט.) **והרא"ש** (שם ס' ה') שכתבו שזה רק עצה טובה שמא ישהה, ומשמע מדבריהם דלדבר מצוה אין לחוש לזה, ולא מסתברא לחלק בעצה טובה זו, בין מצוה עוברת לשאינה עוברת.

ג]. ועתה שהאיר ה' לנו את אורו של **המאירי**, חזינו דמפורש בדבריו (לעיל ק"א:) כהדוחק שלא רצה הבית יוסף לומר, וכמו שהרמ"א העמיד להלכה, דכתב שהברייתא שעקרו לבית הכנסת או לבית המדרש, דהיינו לשמוע קדיש וקדושה או לבית המדרש לשמוע הדרשה. ע"ש. והיינו מצוה עוברת. ולכך אף במצוה שאינה עוברת, וכל שכן בדבר הרשות, אסור לצאת. אך אפילו אם יצא, כל זמן שנשארו ע"י השולחן מקצת מהמסובין, אינו צריך לחזור ולברך כשחוזר, כדפסק **המשנה ברורה** (סקי"ג), עיי"ש.

והנה בברייתא נזכר, רק שהניח שם זקן או חולה, או מקצת חברים, אך נשים וקטנים לא נזכרו. ועי' בפ"י **מעשה רוקח** על הרמב"ם (פ"ט מברכות ה"ז) דדן גבי בהניח שם נשים, דשמא מאחר ויש ספק אם נשים חייבות בברכת המזון מדאורייתא או מדרבנן, אינן חשובות לקבוע ברכה כמו האנשים, דזה ודאי ואלו ספק, והרי אינן מצטרפות לזימון. או דילמא שאין דבר זה תלוי בברכת המזון אלא בגוף הסעודה, ומי שקובע סעודה עמהם ולא יוצא, הוי שלא נתפרדה החבילה ואין היסח הדעת שהרי הניחו מקצת האוכלים עמהם באותה סעודה וכו'. וא"כ יש אף להסתפק בקטנים בני דעת, שאף הם חלק מחבורת הסעודה, עיי"ש. ועי' עוד בזה בשו"ת **ברכת אברהם** (ח"ד סי' ק"ד-ק"ז) שהאריך בזה.

בגמ', להודיעך כחו דרבי יהודה, דאפילו דברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן וכו', אבל לא הניחו מקצת חברים, כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה.

ד]. ובמה דאמרינן בכל מקום כל היתרא עדיף, ביאר **הרשב"ם** (בד"ה להודיעך כחו דר' יהודה) "ולייכא לאקשווי אדרבה לישמענין דברים שאין צריכין ברכה לאחריהן במקומן להודיעך כחו דרבנן דמקילין כל כך שאפי' עליהם אין צריכין לברך ומשום דכה היתרא עדיף אין לומר כך, דאין כחו וחשיבותא

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

אין מצריכין לברך, **דסברא הוא דכיון שלא היה היסח הדעת בינתיים למה יחזור ויברך**, אבל כח דר' יהודה עדיף טפי שמחמיר שתי חומרות על דברי חכמים, דלא מיבעיא דברים שאין צריכין ברכה לאחריהן במקומן שחייב לברך אף על פי שחביריו פוטריין, אלא אפילו דברים הצריכין ברכה אחריהן במקומן, נמי דחייב, **הלכך הכא כח דאיסורא עדיף**".

והמהרש"ל כתב (ד"ה רשב"ם בד"ה להודיעך כחו) "ואני אומר אדרבה **הוא הכא הוא כח דהיתרא**, שמיקל לברך עוד ולא חיישינן לברכה לבטלה להיות עובר משום לא תשא, לאפוקי רבנן **דמחמירי** שלא לברך כי הברכות אינן מעכבות". וכתב עליו המהרש"א (ד"ה פירשב"ם בד"ה להודיעך) "ואני אומר דלא שייך הברכות אינן מעכבות אלא בברכת המצות, **אבל בברכת הנהגה כי הכא אסור לאכול בלא ברכה** דכאלו מעל, ולהכי הוה קולא דלא יברך כרבנן". ובשו"ת **דובב מישרים** (ח"ד, סוף סי' א' בד"ה כשאין מצריכין לברך בספק ברכות אי הוי חומרא או קולא) כתב: "**המהרש"ל** בפסחים (שם) תמה על **הרשב"ם** (ד"ה להודיעך) וכתב דזה הוה כוחא דהיתרא מה שיכול לברך ולא הוה ברכה לבטלה עיין שם, ועיין **במהרש"א**. ומדברי **התוס'** בברכות (ט"ו. ד"ה להודיעך) שהקשו לשמענין כחו דר' יהודה דכח דהיתרא עדיף. ועיין שם **במלא הרועים** דהפלוגתא שם אם חוזר וקורא בברכותיה, א"כ מוכח דלא כהמהרש"ל. וכן מבואר בש"ס (ברכות ס.) כח דהיתרא עדיף ליה, הרי מבואר דמה שאינו צריך לברך חשיב כח דהיתרא. ועיין **במג"א** (סי' רט"ו סק"י), ועיין **בתוס'** ברכות (י"ב. ד"ה לא), דחשיב קולא מה שאינו צריך לברך עוד הפעם, ועיין **בחק יעקב** (או"ח סי' תע"ד אות ב') מה שהביא בשם **מהרי"ל** (מנהגים הלכות ההגדה אות כ"ח ועיי"ש אות י"א), עיין שם".

ד. והג"ר **יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל (תורת חיים סימן מ"ג, אות ב') הביא פלוגת מהרש"ל ומהרש"א בדברי הרשב"ם, וכתב בזה: "**בגליון הש"ס** ברכות (י"ב.) הביא דברי המהרש"א והעיר שכן כתב **באבן העזר** (סימן ר"ד) מסברא דנפשיה. ועי' עוד מש"כ בשו"ע או"ח (ר"ט ס"ג), ו**בראב"ן** פסק כרב ששת משום שהוא מחמיר ומשמע דס"ל כהמהרש"א. ועי' **כסף משנה** (פ"י מברכות ה"א), ובחי' **הרש"ש** הכא כתב דמלישנא דגמ' מוכח שאם רוצים רשאיין לברך". "ועיין בתשובת רבינו בעל **כתב סופר** זצלה"ה זי"ע (או"ח ס"ג) הקשה על מהרש"ל מסוגיא דברכות (ס' א') דמבואר שם גבי ברכת שהחיינו בקנה וחזר וקנה דלחייב לברך הוה כחא דאיסורא, וכן הגיה בעל **קרני ראם** הכא דמהתם מוכח כדברי המהרש"א. וגם על המהרש"א הקשה דכתב שלא לברך כחא דהיתרא הוא משום שנהגה מן העוה"ז בלא ברכה, הא לולי זה שלא לברך הוה כחא דאיסורא, והא בברכות שם בברכת שהחיינו איירי אם מחוייב ומאן דפטר הוא כחא דהיתרא, **הגם שאם אינו מברך אינו אסור**, עיין שם. וכן הקשה אכללא **דצל"ח** (ביצה ב:) דבדרבנן כחא דאיסורא עדיף מש"ס ברכות הנ"ל, דמבואר שם לענין ברכה דרבנן כחא דהיתרא עדיף". "ובאמת המעיין בצל"ח ברכות במקומו שם יראה דלא קשה מידי דשאני ברכת שהחיינו שהיא רשות ויכולים לברך בכ"מ ולית ביה משום ברכה לבטלה, לכך כח מאן דפטר נקרא כח דהיתרא, עיין שם שדבריו מוכרחים בשיטת הפוסקים וא"כ א"ש הכל. ועי' **באליה רבה** (סי' ר"ג) דמבואר נמי שדוקא בברכת שהחיינו ליכא איסור ברכה לבטלה". ע"כ.

פסחים ק"ב עמוד ב'

בגמ', אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאין עושין מצות חבילות וכו' אלא הבדלה וקידוש חדא מילתא היא, ברכת המזון וקידוש תרי מילי נינהו.

ה. **הבן איש חי** זצ"ל בשו"ת **תורה לשמה** (סי' ק"צ, וסי' שני"ט) דן בב' שאלות שונות, אחד גבי לתת מטבע גדול של צדקה לב' אביונים, שיחלקו ביניהם. והשני, גבי לשלם לשני פועלים שכר יומם, במטבע גדול שיתחלקו ביניהם, אי אמרינן בהא אין עושין מצות חבילות חבילות. וגבי צדקה (סי' ק"צ) כתב: "אף על פי שפשטו ידיהם שניהם ביחד ויקבלו המטבע ההוא, לא אריך למעבד כן לקיים ב' המצות ביחד במטבע אחד אלא יחליף המטבע ההוא אצל השלחני במטבעות קטנים ויתן לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו". וגבי בל תלין, כתב (סי' שני"ט) "ראובן ששכר פועלים ליום אחד ולעת ערב כאשר בא לפרוע שכרם לא היה לו מעות כסף כדי לפרוע לכל אחד ואחד בפני עצמו וחשב שכירות כולם יחד עולה שכר כולם זהוב אחד, והיה קשה עליו הטרחא לילך אצל השלחני להחליף לו זהוב במטבעות קטנים של כסף ונתן לפועלים דינר זהוב, ואמר להם שהם ילכו אצל השלחני להחליף אותו ולחלקו ביניהם ונתן להם גם השכר של השלחני המחליף כדי שלא יפסידו כלום. ונסתפקנו אם יכולים הפועלים לסרב בזה הדבר באמרם אין אנחנו מחוייבים לטרוח בזה לחזר אחר השלחני להחליף, וצריך שהוא יטרח ויביא להם מטבעות קטנים לתת לכל אחד ואחד שכרו בידו".

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

ביהמ"ד דקה

דרכי יצחק

St. Thomasstraat 26 2018 Antwerpen

שפיקוב

[ו]. ולכאורה מסוגיין משמע, דבחזקא מילתא עושין חבילות חבילות, ורק בתרי מילי אין עושין. אלא שא"כ יש להבין מה דאי' בסוטה (נ.) "אין משקין שתי סוטות כאחת ואין מטהרין שני מצורעין כאחת ואין רוצעין שני עבדים כאחת ואין עורפין שתי עגלות כאחת לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות", ובברכות (מ"ט.) "אין חותמין ברכה אחת בשתים, [כגון בברכת המזון בברכה שלישית אין חותמין מושיע ישראל ובונה ירושלים] שאין עושין מצות חבילות חבילות", והלא הוא חזקא מילתא.

רק הביאור חזקא מילתא הוא כדדייקו רש"י ורשב"ם בלשונם: "קידוש והבדלה חזקא מילתא היא, דתרוייהו משום קדושת יום טוב נינהו, ובהבדלה עצמו הוא מזכיר קדושת יום טוב דהמבדיל בין קדש לקדש קא מברך". והיינו, דלא רק שזה אותה מצוה של "לקדשו", דאכתי קידוש והבדלה ב' מצוות הן, אלא שאף בהבדלה מזכיר את הקידוש, ולכך חזקא מילתא הן. ומכך יראה, דהיכא שהם ב' מצוות נפרדות, אף שהן אותן מצוה וחדא מילתא היא, עדיין נימא בה אין עושין מצוות חבילות חבילות, ולכך אין משקין ב' סוטות, ומזין על ב' מצורעין וכו', דכל מצוה באפי נפשה הוא.

[ז]. אמנם המהר"ם שיק זצ"ל (שו"ת או"ח סי' ס"ד) לא למד כך בדברי רש"י, דכתב שכתב לו שואל אחד בשם הג"ר אהרן שפיטץ זצ"ל אבד"ק פרוסטיץ והאליטש מחשובי תלמידי החתם סופר זצ"ל [ראה קינת רבו עליו בדרשות חת"ס (ח"ב עמ' שע"ז) עם לשונות הפלגה גדולות] שלא רצה ליקח סנדקאות ולהיות מוהל בפעם אחת, דאין עושין מצות חבילות חבילות. והשיב לו המהר"ם שיק שלא אאמין לשמועה זו, ובטעמו הראשון לדחות שמועה זו, כתב דאין בזה משום מצות חבילות חבילות, דהוי ב' מצוות ששייכים להדדי, ואף שאחת חלוקה מחברתה אין בזה משום חבילות חבילות, כמו בהבדלה וקידוש בליל יום טוב שחל במצו"ש שעושים אותם על כוס אחת, ואיתא בגמרא הטעם: "הבדלה וקידוש חזקא מילתא היא", ופי' רש"י ורשב"ם "תרוייהו משום קדושת יום טוב נינהו, ובהבדלה עצמו הוא מזכיר קדושת יום טוב דהמבדיל בין קדש לקדש קא מברך", וכמו כן מוהל וסנדק שייכים אהדדי, עכתו"ד, עיי"ש בטעמו השני, דסנדק לא עביד מעשה, אלא כלבינה בעלמא.

ולכאורה, אין זה דומה לקידוש והבדלה, דבהבדלה מזכיר אף את הקידוש, אז ב' המצוות מתערבות ונהיות לאחד. ואולי צ"ל שהמהר"ם שיק הבין, שהסנדק מסייע למוהל במצותו, ודו"ק.

[ח]. והג"ר יוסף ענגיל זצ"ל בספרו בית האוצר (דף פ"ה.) הקשה על הקרבן העדה בירושלמי (שירי קרבן גיטין פ"ט ה"ה) שרוצה לחדש דמגרש ב' נשים כאחת לא מהני מטעם דאין עושין מצות חבילות חבילות, ולפי דבריו הו"ל להגמ' בקידושין (נ"ב.) גבי קידוש חמשה נשים כאחד, ואמרינן שם בגמ' כמה ילפתות ש"מ מהאי דינא, לחשוב גם כן הך רבותא, דאע"ג דקידוש ה' נשים כאחת והו"ל עושה מצות חבילות אפ"ה מהני, ואין הדין כמו בגט דלא מהני לפי השירי קרבן הנ"ל. ונהי דבקידושין עיקר המצוה היא הביאה, והקידושין הם רק הכשר מצוה, מ"מ גבי גט נמי הכתיבה היא רק הכשר מצוה ואפ"ה לא מהני, ועכ"פ הו"ל למחשב הך רבותא ולומר דגם זה ש"מ דיכול לקדש ה' נשים כאחת ואין בזה משום אין עושין מצות חבילות, וע"כ דאין זה רבותא כלל דאין שום הו"א לומר דלא מהני.

ואמנם, הוא מסתפק עוד, דאולי היכא שחייב לגרש ע"פ תורה, כגון מגרש משום שמצא בה ערות דבר מ"מ כיון דהמצוה רק לסלק את הרע והנזק, וא"כ מה בכך דעושה חבילות, סוף סוף הרי הסיר הרע והנזק וה"ז כשורף כל חמצו בבת אחת, אף שבכל כזית וכזית היה עובר, ובכל מה ששורף מקיים עוד מצוה, ע"ש שהאריך בזה.

ולפי זה יש לחלק בין ב' הנידונים של הבן איש חי הנ"ל, דבמצות צדקה אכן יחלק המטבע בעצמו, ויקיים לכל אחד מצות צדקה, דאין שייכות כלל בין שני המצוות הללו, וכל אחד באפי נפשה היא. אמנם גבי ביומו תתן שכרו, אף שמצד מצות העשה שבה, כל אחת באפי נפשה, אך הלא תעשה שלא ילין פעולת שכיר, אחד הוא, וא"כ אולי בזה י"ל דהוא חזקא מילתא. ובצדקה יש עוד טעם לפרטו בעצמו ולתת, ע"פ הרמב"ם הידוע בפ' המשניות למס' אבות "הכל לפי המעשה", דרצוי לתת כמה פעמים צדקה בפרוטה, מאשר בפעם אחת סכום גדול, כי בכל פעם שנותן, משבר טבעו וליבו, ולכן עדיף שיפרוט ויתן בעצמו ב' פעמים.

[ט]. ועוד ראייה לזה, דהנה בשקלים (נ.) מספקא ליה "מהו לצאת [ד' כוסות] ביין של שביעית, תני רב אושעיא יוצאין ביין של שביעית". ועיי"ש בתקלין חזתין, שמפרש דמירי אחר זמן הביעור, והספק הוא אי שרי מחמת שמצות לא להינות ניתנו. ורבו הקושיות בזה. ובספר מקראי קודש (פסח ח"ב, עמוד ק"ח) הביא פירוש האיבעי' בשם המחזה אברהם מבראדי זצ"ל שפירש עפ"י מה שכתב הרמב"ן (בספר המצות) שיש מצוה לאכול פירות שביעית. וזה היה האיבעי' אי שרי יין של שביעית לד' כוסות מטעם דאין עושין מצות חבילות חבילות.

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

ביהמ"ד דקה

דרכי יצחק

St. Thomasstraat 26 2018 Antwerpen

שפיקוב

אך הביא שם, דהחזון נחום מדאמבראווא הי"ד דחה דבריו, דבמשנה פסחים (ל"ה): מבואר דעושין מצה מחלה ומתרומה, ואף על גב דאכילת תרומה הוי מצוה ועבודה (פסחים ע"ב). והגרצ"פ פראנק זצ"ל רוצה לקיים פ"ל המחזה אברהם, ולכך נדחק בפלפולים, וחילוקים, בין הנאת בליעתו, והנאת מעיו, לומר שאין זמן מצות התרומה והחלה שוין עם זמן המצה [ועדיין יהיה קשה עליו ממרו ומעשר, דשם המצה הוא ודאי "בטעם" ולא בבליעה, וצ"ע], ושנה זאת בהר צבי (או"ח ח"ב סס"ח), עיי"ש.

אך הפשטות בגמ', הוא כמו שהבין החזון נחום, דחזינן דעושין חבילות חבילות, ועל כרחק כי "האכילה" מאחדתן לאחדים, ואף שהם ב' מצוות, אך יש דבר המאחד אותן לאחד, לא הוי חבילות חבילות.

אמנם קושיא זו מלחמי תודה ומצות שאין עושין חבילות חבילות, כבר הקשה השואל ומשיב (מהדו"ב ח"ג סנ"ב) נשאל דתפ"ל משום דאין עושין מצות חבילות חבילות, וגם קדשים קלים מצוה לאוכלן וכמש"כ בכמה דוכתי. ובשו"ת דובב מישרים (ח"א ס"ה ס') כתב דל"ק שם, דהא מיירי שלא נשחט הזבח על לחמי תודה אלו, כדפי' רש"י ותוס' (פסחים ל"ח), ועל כן ליכא חבילות חבילות בהא. אך אכתי מתרומה איכא ראייה, דשם ודאי מצוה קעביד.

י. ועוד ראייה לזה, ממקום אחר שהקשה הגר"י ענגיל זצ"ל בספרו בית האוצר (מערכת א' כלל פ"ג), בהא דאמרינן בגמ' (בריות ח.) מאן דמחייב ה' טבילות כיון דטביל חדא זימנא כו'. והקשה, אמאי באמת סגי בטבילה אחת לכל הטומאות, הא טבילה בזמנה מצוה היא, וקיי"ל דאין עושין מצוות חבילות חבילות, וכיו"ב יש להקשות איך מביאים קן אחד להרבה לידות, הא הבאת קרבנותיו מצוה היא, ואין עושין מצות חבילות חבילות. ותירץ שם, דחזינן מכאן דלגבי מצוה שהיא באה רק להכשיר, לא אמרינן כלל זה, והרי טבילה היא רק בשביל לטהרו, וכן הבאת קרבנותיו הוא רק כדי לכפר עליו או להתירו בקדשים, ובכה"ג לא שייך לומר אין עושין מצוות חבילות חבילות, עכתו"ד. ואף הכא, כיון דיש דבר המאחד בין המצות, טהרת הטמא, והיתר היולדת, שפיר נעשים כל המצות הנפרדות, לאחד.

יא. וכן כתב הקהילות יעקב (מנחות ס"ח) שהקשה, על מה דקאמר בגמ' (תענית כ"ה): "בשעה שמנסכין מים בחג תהום אומר לחבירו אבע מימך קול שני ריעים אני שומע שנאמר תהום אל תהום קורא לקול צנוריק". ופירש"י: שני ריעים ניסוך המים וניסוך היין. ומשמע ששתיהן יחד מרצין על המים". והקשה הקה"י, דלש' הראשונים (וכ"ה ברמב"ם רפ"י מתמידין ומוספין) דניסוך המים שבחג הוא חובת היום של יום טוב דסוכות, ולא חובת הזבח של קרבן תמיד, א"כ כיצד היו מנסכין ביחד ניסוך היין וניסוך המים, הא קיי"ל דאין עושין מצות חבילות חבילות, הניחא אי ניסוך המים הוי חובת הזבח, א"כ י"ל דכמצוה אחת חשיבי עם נסכי התמיד של יין, אבל אם נימא דחובת היום הם, האיך קרבי בב"א עם ניסוך היין. ודייק הקה"י מהרש"י הנ"ל בתענית, ששניהם, ניסוך המים והיין, באו לרצות על המים, וכיון שלשניהם יש ענין המאחד ביניהם, יש לומר דכמצוה אחת חשיבי, ואין בזה משום אין עושין מצות חבילות חבילות, עיי"ש, והוא כהיסוד שביארנו.

יב. שו"ר בשדי חמד (מערכת א' כלל ל"ט) וכן בפאת השדה (מערכת א' כלל צ"ה) שהביא שאלת הכתב סופר (או"ח ס"ה קל"ט), אם אפשר לצאת בפורים ידי חובת משלוח מנות ומתנות לאיבונים בבת אחת, ששולח לרעהו האביון, או יש בזה משום אין עושין מצות חבילות חבילות. וכתב על זה השדי חמד ולפענ"ד אינו מובן, שלא אמרו חז"ל אין עושין מצות חבילות חבילות, אלא כשעושה שתי מצות נפרדות ממש, ובשתי פעולות, בפעם אחת, אבל כשעושה מעשה אחד ורק מכוין לשתי מצות שתעלה לו אותה פעולה, לכאן לכאן, בזה לא שייך מצות חבילות.

ובשו"ת בית שערים (או"ח סוף ס"ג) חקר מעצמו את שאלת הכתב סופר, ודחה מעצמו את דחיית השדי חמד, דהוי פעולה אחת ובוזה לא שייך חבילות חבילות, עיי"ש. ולפי"ז אף במצות הצדקה, בשאלת הבן איש חי הנ"ל, נימא דיכול לתת מטבע גדול להם, ושיתחלקו ביניהם, כי הנתנה שהיא מעשה אחד, מאחדתם לאחת.

יג. אמנם בתשו' דובב מישרים הנ"ל הביא טעם לאין עושין מצות חבילות, מהשיטמ"ק (מנחות ל"ו), דאי אפשר לכוון לב' מצוות כאחד ע"ש. ורק כשאחד מהמצוות הוא הנאת מעיו, כתב הדובב מישרים דאז אותה מצוה לא צריכה כוונה, ויכולה להצטרף למצוה אחרת. וא"כ כיון דקיי"ל דמצוות צריכות כוונה (או"ח ס"ה ס') א"כ איך שייך לקיים ג"כ ב' מצוות כאחד ולכוון לשניהם יחד. ובשאלת הבן איש חי, בצדקה ובפעולת שכיר, דהוי אותה מצוה שייך למימר הכי, אך בכל הענינים המוזכרים לעיל, צ"ע.

הערות והארות יתקבלו בכרכה ויבואו בדפים הבאים בשם אומרם בל"ג: rabinoviz@gmail.com